„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију,
а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. Л. Дунђерског, у дунавској улици бр. 15

Рукописи се не враћају

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: ф. 12 или 30 дин.
на по године: ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

Број III. У Новом Саду, у суботу 19. септембра (1. октобра) 1898. Година XIV.

Позив на претплату.

Крајем овог месеца истиче претплата свима оним нашим претплатницима, који се на трећу четврт, односно до краја септембра о. г. на наш лист претплатили.

Позивајући своје досадање претплатнике, а и осталу српску публику на нову претплату, дајемо од своје стране уверење, да ћемо се као и до сада тако и од сада трудити, да наш лист, колико год скромне околности наше малене читалачке публике то допуштају, одржимо на висини савременог новинарства. Родољубива цел, ради које је „Браник“ покренут — јамчи за родољубивост и самосталност политичког правца овог листа.

Претплатна је цена „Бранику“:
На годину . . . 12 фор. или 30 дин.
На по године . . 6 фор. или 15 дин.
На четврт године . 3 фор. или $7^1/_2$ дин.

А може се претплатити месечно. Месечно стаје „Браник“ 1 фор. или $2^1/_2$ дин.

Претплата се шаље поштанском упутницом на Администрацију „Браника“.

У Н. Саду, 16. (28.) септембра 1898.

Издаватељство и уредништво „Браника“.

Промене у Србији.

У Србији као да предстоје промене. Наш добро обавештени београдски дописник пише нам ово: „Очекује се промена на државној управи Србије и то за доста кратко време. Владанов кабинет ће по свој прилици пасти, а за тим краљ Милан иде из Србије. Краљ Милан ће пре поласка захвалити се на врховној војничкој команди. Краљ Александар пре неког времена био је у писменој свези с краљицом Наталијом и после тога изјавио је поверљиво својој најближој околини, да му је жао, али да отац мора положити команду и ићи из Србије, јер то политичка ситуација захтева. Промене, које буду наступиле, означују победу руске дипломације и руског утицаја. За наследника Владановог има највише изгледа Стојан Новаковић. То би опет било неко коалиционо министарство, у ком би били заступљени и умерени радикали, бивши чланови Симићевог кабинета. Томе кабинету биће поверено, да изради и устав. Новаковићев кабинет подупираће и радикали, па ће га већ при доласку симпатично поздравити. Држи се, да ће Наталија, кад наступе те промене, доћи у Србију“.

Овако наш дописник.

Наш дописник је обично добро обавештен, те му морамо и овом приликом веровати, и ако ова вест изгледа доста невероватна. Владанов кабинет прилично се распасао, и ни мало не изгледа као да је на смрт болестан. Али ми и то знамо, да су оваке изненадне кризе већ неколико година у Србији на дневноме реду, па не би било чудо, да и сад удари гром, „кад му време није.“ Истина, краљ Александар гарантирао је јавно сталност Владановом кабинету, но и то не чини ништа. У Србији је све могуће. Краљ се заклео на устав, па га је ипак после погазио.

Но и ако наступи промена, то ће она бити могућа само тако, ако спољни утицај претегне. Ми смо тврдо уверени, да само руска дипломација може спасти Србију од краља Милана, ако јој је збиља стало до тога, да на Балкану буде активна. Радикали у Србији давно су доказали, да нису способни, да сузбију краља Милана. Они су — по речима Пашићевим — били „навалили и камен на гроб Миланов“, па кад је Милану била воља, он је лепо васкрсао, и нико му није ускратио повратак у Србију, ма да је он из Париза авизирао свој долазак. Па шта је било? Кабинет Саве Грујића поднесе оставку, и господин Милан Обреновић, који је онда био без отаџбине, без положаја, уђе свечано у Београд. Прошлост Србије научила нас је, да се краљ Милан управо титра са свима партајама, с целом Србијом, и — да му то може да буде! Он једну партију изиграва против друге, и све партије пристају на то, да му служе. Сутра да пружи руку радикалима у Србији, они би и по пети пут пристали на измиру, само да им дâ власт, па би га још лепо називали: „Његово Величанство краљ-отац“, као што су и до сад увек чинили. Док с њим стварају „први април“ и „свијетлу априлску ноћ“, донде је добро, а заборављају да после „свијетли ноћи“, долази таван дан, седми јануар, кад ће се и он осетити на сокаку.

То се тако понавља већ неколико година, те смо ми прилично огуглали према променама у Србији. Коло се непрестано окреће, и Милан увек искаче на површину, кад год хоће. Нико му не смета, нико му не стоји на путу.

Ми велику важност не приписујемо ни овој промени, о којој говори наш београдски дописник, па све да се потпуно и обистини. Милан ће отићи из Србије, али ће опет доћи, кад зажели промену. Капија Србије за њега је увек отворена. Можда му се већ и досадило седити у миру, па би опет промене, а за који милијон он ће радо предати врховну команду. Краљ Милан је и рускоме цару обећао, да се више неће враћати у Србију, па је ипак дошао и „одушевљени усклици“ дочекали су га. У осталом још је Монтескије казао: „Сваки народ има онаку владу, какву заслужује.“

Овако, шта ће бити? Кабинет Стојана Новаковића сваки Србин може радосно поздравити. Први кабинет Стојанов остао је у најлепшој успомени у српскоме народу. Стојан Новаковић умео је да се попне на велику државничку висину, па и сад ако уме да привуче себи способне елементе из српских партија, могао би лепо радити. Али докле? Коме гарантира, да ће владати и годину дана?! Нико, јер ми видимо, да се у Србији и „краљева реч пориче“.

Узроци болести Србије леже много дубље, а да се обичним политичким променама уклонити могу. За данашњу тешку ситуацију нема људи. Једини Стојан Рибарац био би момак за тај посао, кад би стајао на челу једне јаке, жилаве и добро организиране партије. Овако Рибарац потиснут је и у самој својој рођеној странци, и политички је сасвим немоћан.

Ми смо изнели најновије вести о Србији. Видећемо, како ће се даље развијати ствари.

Српске патње у Босни и Херцеговини.

У 251. броју угледног руског листа „С.-Петербургскія Вѣдомости“ има на видном месту штампан чланак, у коме се износи тешко стање српског народа у Босни и Херцеговини под данашњим режимом. Овај је чланак написан са много разумевања саме ствари и положаја у окупираним земљама, а и са оном симпатијом према српском народу, са којом се увек сретамо на ступцима тог руског листа.

Поменути чланак у органу кнеза Ухтомског гласи овако:

„Има питања, којима се потребно непрестано враћати, ма и само ради тога, што их непријатељи увек замрачују или знају да поступају према њима врло искусно. Таково питање је и питање о Босни и Херцеговини, коју Калаји немилице притискује. Реч „питање“ се нама ту чини само као неки условни рок... У истини пак нема ту баш никаквог питања, него постоји овај факт: аустро-угарска монархија је добила, у смислу берлинског уговора, Босну и Херцеговину да њима привремено управља, да уреди местне аграрне односе и заведе нормалан ток живота на земљишту, што је кроз скоро четири столећа било поприштем непрестаног покоља између Турака и Словена. Све да је Аустро-Угарска и испунила своју задаћу, она је требала давно да захвали на услузи и било би већ време, да се помисли о справедљивом политичком устројству те земље, која је скоро сасвим словенска и православна.

Али ту и јесте враг, што аустро-угарска влада, одричући се свих својих дужности, никада није ни мислила да изврши своју обавезу. Ево већ двадесет година Босна и Херцеговина се нештедимице притискује. Местно православно словенско становништво подвргава се гоњењу. Пре су Срби у тим напаћеним крајевима морали непрестано да се боре и кољу с Турцима, а сад је дошао на њих ред, да буду пасивна жртва. Не може бити ни речи о каквом аграрном устројству, него о потпуном разорењу, о економском угњетењу, о вештачком осиромашењу. У Босни и Херцеговини богате се само Чивути, Швабе и Мађари. Словен, ако се не одрече православља, доводи се систематски до просјачког штапа. Аустро-Угарска се пак богати на рачун српског народа у Босни и Херцеговини и давно је већ накрмила све своје трошкове око окупације. И исповедање православља стешњено је у свим појавима му. Не допуштају се никакве жалбе, него оне повлаче за собом само гоњења.

Но у исти мах влада не жали новаца, да докаже Европи, као да Босна и Херцеговина цветају, — да створи тобожње благостање и да поткупи новинаре, Чивуте, који су готови да за новце признају све, штогод им само заповеде. Двадесет година већ траје то газдовање, коме већ треба поставити границе. У одговор на оно говоркање, да се ове године Босна и Херцеговина анектирају од стране Аустро-Агарске, треба се користити предстојећом међународном конференцијом ради тога, да се олакша стање Срба. Мир не може бити осигуран, док се вређа берлински уговор. Био ма какав тај уговор, он се мора респектовати. Кад је Аустрија злоупотребила поверење Евро-

ЛИСТАК.

Смрт војводе Стевана Шупљикца Витешког.

— Успомена из 1848. године. —

Од Јарковца главни квартир дође опет у Панчево. Наша војска буде у полушестару око Панчева по сели подељена: у Новом Селу, Црепаји, Долови, предасе страже до Петрова Села, Падине и Уздина.

Дванаест пуних дана имасмо мира и одмора. Добровољци из Србије, окружје за окружјем, долажаху. Беше то милина, видети их. Све то честити, здрави, озбиљни, зрели људи, добре газде, добро одевени и наоружани, под заповедништвом својих капетана и окружних начелника. У сваком смислу узоритог понашања и старешине и војници.

Али нас 15. децембар 1848. у црно зави.

Тога дана још пре зоре дође од Спирте у Земуну курир, и донесе ову вест:

„Његово Величанство, цар Франц Јосиф наименовао је ђенерала Стевана Шупљикца Витешког за фелдмаршалајтнанта; потврдило је избор народа и дао му је достојанство војводе српског са орденом Жељезне Круне првог степена“.

Пробудим Александра Стојачковића, који беше секретар уз војводу и одемо, свечано расположени, војводи, да му јавимо и честитамо ову прерадосну вест. Баш синоћ беше мени запретио, да му „Светлост“ кажем.

„Светли наш војводо!“ ословим га, и дам му писмо. Цело то пре подне беше војвода ванредно весео, зажареног лица. Срећа и радост читала му се у очима и на лицу. Изненада дође глас. Војвода нас је свакад уверавао, да неће ново једно политично место, равно бану Хрватске, никад бити установљено.

Ево, ипак је установљено!

Ту у истом здању, генералском, становаше још и генерал Лужетић; беше пре нашег покрета бригадир у Панчеву. Кад народ скочи на оружје, он се не смеде решити ни за, ни против тог покрета, не схватајући ситуацију. Седео је и чекао, како ће се решити.

С њиме је војвода цело пре подне тога дана провео. Дође нам вест, да ће после подне у 2 часа приспети једно одељење добровољаца из Србије од Смедерева и Ковина под командом Милутина, брата хајдук-Вељкова. Буде наређено, да са војводом сва његова пратња, цео штаб, јаши на сусрет и да свечано дочека то одељење.

Милутин беше упарадио своју војску на баваништанском путу, иза војене болнице, источно од друма на равном пољу.

Беше леп, сунчан дан, ал' љута зима. Војвода, почем је прошао и посматрао цео фронт, стане пред среду, и јасним, благозвучним гласом рече:

„Добро нам дошли, јунаци и браћо! Нека цео свет види, како брат брату у помоћ иде!...“

У тај ма спопаде војводу загушљив кашаљ. Ја одма познам, да је тај кашаљ опасан, јер пре више недеља у Земуну, кад оно беху сви генерални конзули велесила из Београда, да му врате посету, спопадне га у њином друштву такав кашаљ, те једва га кроз више дана др. Пантелић излечи.

Пођемо кући, кашаљ не престаје. Ја замолим, да се сиђе с коња, па да га уведемо у прву, најближу кућу. Ја и капетан Јанош, корсаџутант, помогнемо му да сиђе с коња, и уведемо га у сиротинску кућу, трећу од краја вароши, број 1634., положимо га на постељу и ја му откопчам униформу, и почнем да му трем груди и око врата, по жељи војводиној.

За десет минута преста дисати војвода Стеван у мом наручју!

Шта даље да пишем? Како да опишем народа нашег, војске наше тугу и жалост?

Доктор медицине К. Пејчић, који је тело покојниково балзамирао, констатовао је причину смрти: слузна капља (Schleimschlag).

Бог да му душу прости! Вечна му памјат била!

17. децембра свечан спровод обављен је до Дунава код Борче, ту буде превоз. У Земуну га дочека Свети Патријарх Јосиф и оплаче. Сутра дан га одељење војске под командом ц. к. натпоручика Димитрија Ореља спроведе до у манастир Крушедол, и буде војвода Стеван Шупљикац Витешки сахрањен у цркви у гробници, где леже деспот Ђорђе Бранковић, што умре у Хебу у Чешкој у заточењу, и где лежи Монастерлија, и пуковник Рашковић, који је године 1742. пренео мошти Ђорђа Бранковића из Хеба у Крушедол.

* * *

Генерални конзул царско-аустријски у Београду Фердинанд Мајерхофер племенити од Гринбила, узме заповедништво целе наше војске у своје руке.

Мене задржи поред себе у служби дојакошњој, као управитеља генералног штаба.

Јован Стефановић витез од Вилова,
ц. и к. мајор.

Погреб.

(Слика из живота.)

Леп је овај свет и у ово доба године! Тамно плаво небо, бели облачићи, мирисно цвеће, пријатан дах, песма тица, зелена поља, шуме и ливаде! Како се блиста поток на сунчаним зрацима!

На грани заносно, љубавно извија славуј, у пољу вредно и журно обара ратар пред собом оштром косом својом посејану муку своју

не и није испунила своје обавезе, треба да се удали из Сарајева и Мостара. А даље нека конференција решава, како да се устроји Босна и Херцеговина: да-ли да им се даде автономија, на коју оне имају законитог права, или да се присаједине једној од обе суседне слободне српске државе.

Од оног доба, од како се с висине царског престола чуле велике речи општега мира, ми имамо непрестано да читамо о Елсасу и Лотарингији, о њиховој будућој судби, а о Босни и Херцеговини, чак ни у руским новинама, држе за излишно да говоре. Конференција, која ће се сазвати, даје нам права, да се надамо, да ће наша цел: прекраћење српских патњи у Босни и Херцеговини, бити мирним путем постигнута. Нека Аустро-Угарска изнесе рачун о својем делању; тај ће се рачун претрести подробно, злоупотреба поверења биће доказана и шат онда Бог даде, да се олакша судба босанско-херцеговачких Срба.“

Нови Сад, 18. септембра 1898.

— **Банфи се љуља**! У престоничким круговима се сасвим поуздано говори, да се министарство барона Банфија љуља и да ће морати пасти, само ако немачким опозиционим странкама у аустријском царевинском већу пође за руком, да у погледу поравнања спроведу своју опструкциону тактику. У том случају је положај барона Банфија врло незгодан, тако да у Угарској може наступити криза пре него у Аустрији. Већ та околност, што Банфи хоће да жртвује два своја колеге, најбоље доказује, како се он незгодно осећа. Али опозиција не мари ни за Данијела ни за Ердељија, него она хоће да се повуче клипка са Банфијем и са корупцијом, која данас господује, те је под тим системом могућа и куповина гласова и фалзификовање избора, — једном речи опозиција хоће да се ухвати у коштац са свим оним, од чега Банфијев кабинет живи. Опозиција се нада, да ће ствар моћи тако удесити, да ће и један део владине странке радије пустити Банфија да падне, него да се и она с њим заједно сруши у пропаст. — Осим тога у политичким круговима се много говори и о том, да између Банфија и председника сабора Дезидера Силађија постоји јака запетост, јер је Силађи одлучно противан Банфијевом маневрирању и оптимизму у погледу способности царевинског већа за рад.

За српске школе.

Добротворна Задруга Српкиња Карловкиња издала је овај родољубиви проглас на све Добротворне Задруге Српкиња:

„Када је оно 28. марта 1894. године издао Школски Савет: „Проглас српском народу у митрополији Карловачкој“, којим је позвао све Србе и Српкиње и богате и убоге и знатне и незнатне и старе и младе, да сви заједно приложимо ма и најмањи дар у фонд св. Саве, којега је основала Његова Светост патријарх српски Георгије Бранковић са прилогом од 10.000 фор., да њиме спасе и одржи највеће наше благо, наше основне школе, тада се Школски Савет у истом прогласу овако обратио на Српкиње: „Пригрлите и ви дичне Српкиње, народно сироче. Будите му миле сеје и милостиве мајке. Ваш рад, наша је радост, — јер вама је Бог дао уз благослов рада и благодат успеха“. Од тога доба је прошло већ четири године, од то доба су се наше основне школе још више приближиле опасности, али за то време српски народ као да се оглушио о вапијући глас школске Спрчади „дижите школе“ за то време српски народ није се побринуо, није се ни бринуо, да очува своју школу а тиме и све своје, јер ено „фонд св. Саве“ остао је још тако незнатан, да се помоћу њега ни пет школа не би могло осигурати. Јели то знак наше извесне пропасти?! Зар се српски народ у толикој мери предао немару или је то зар за љубав пркоса и страсти?! Или је зар српски народ тако осиромашио, да не може на сваку главу само један новчић годишње жртвовати својој школи, својој пади, својој будућности?!

Но ако је рука Србинова престала бити дарежљива и за Српство своје, зато што му руку задржава или умор или брига сиротињска или страст ма које врсте, није се угасила нежна љубав материнска и сестринска у Српкиња, нежна рука, силна љубав, блага реч, строга молба Српкиња уз помоћ Божју изаћи ће на дело. Нека женска снага спасе оно што је мушка пренебрегла, нека женска љубав загреје оладнела срца мушких за оно, што треба да је сваком светиња!

„Пригрлите ви дичне Српкиње народно сироче“!

Зар не видите, да је српска школа право народно сироче без оца и мајке!?

„Пригрлите ви дичне Српкиње народно сироче“ — будите му ви добра и нежна мајка — а Бог ће ваше труде наградити, Бог ће вашу љубав благословити а то сироче ће вас до века благодарно спомињати!

*

„Добротворне задруге Српкиња“! имали већега добра има-ли преče потребе од најпреče ове?!

Наша задруга се обраћа са сестринским поздравом свима „добротворним задругама Српкиња“ и свима Српкињама у нашим крајевима, да и оне са истом оном искреном и чистом љубављу пригрле с којом је ова задруга прихватила предлог:

1. Да све добротворне задруге Српкиња сваке године по могућности прилажу извесне своте у „Фонд св. Саве“, па ако тиме и смање своја досадања доброчинства, од добра боље ће учинити.

2. Да све чланице сваке „Добротворне задруге“ и све Српкиње сваком згодном приликом скупљају дарове за „Фонд св. Саве“, ма ти дарови били и по један новчић.

3. Да све задруге пораде на томе, како би заједнички могле на известан начин у овом спасоносном делу порадити.

Из седнице Добротворне Задруге Српкиња Карловкиња.

У Карловци, на Малу Госпојину 1898.

Начелница:
Милева удова Гојковић.

Тајник:
Иван Маширевић
професор, катихета.

Политички преглед.

— **Угарски сабор**. После паузе од неколико дана, за време које је финансијски одбор радио, држала је заступничка кућа седницу 17. (29.) о. м. Та је седница била посвећена успомени Њ. В. покојне краљице Јелисавете. По налогу правног одбора реферисао је известилац Имбро Сивак у лепом говору о зак. предлогу за узакоњење успомене краљичине. Председник Силађи је изрекао једногласан закључак куће, да је предлог примљен и онда је закључио седницу.

— **Финанцијски одбор угарског сабора** претресао је државни прорачун за год. 1899. При расправи прорачуна министарства трговине изјавио је министар барон Данијел, да ће се кроз неколико година смањити пристојбе за телефон. На питање, да-ли су истинити гласови, да канал на Демир-капији не одговара захтевима, вели министар, да су радови сасвим извршени по плану, тако да на дотичним местима пловидби ништа не смета. Погрешне су вести, које се шире о неуспеху тих радова. Некоје регулације речног корита ће се предузети, али тамо, где ни досад није пловидба имала сметње.

— **Аустрија**. Грофу Туну се отварају бољи изгледи на успех. По најновијим вестима из Беча, немачка је опозиција ослабила зато, што се пре свега немачки великопоседници сасвим отцепили од левице, а и у самој овој наступило је трвење, пошто и ту има људи, који дишу помирљивијим духом, и осуђују претераност Шенерера и Волфа, те хоће да иступе из странке. Посланици великог поседа су у седници од 17. (29.) о. м. поднели прешан предлог: 1. Да се влада позове, да одма даде обавештаја о погодби између ње и угарске владе. 2. Да се предлози, што их влада буде о том у заступничкој кући поднела, одма и пре свих других предмета подвргну уставном претресу, односно решавају у првом читању.

У табору опозиције је тај предлог немачког великог поседа дејствовао као бомба. Опструкционаши су ужасно љутити и проглашују тај предлог за прекршај немачке заједнице. Немачка пучка странка је одма закључила, да се држи опструкције и да се против прешног предлога великог поседа бори свим могућим средствима. Странка хришћанских социјала и слободно немачко удружење су за предлог великог поседа. У царевинском већу спремају се бурни призори.

— **Стање на Криту**. Лондонски „Рајтеров Биро“ доноси телеграм из Париза, у коме се вели, да су Енглеска, Русија, Француска и Италија потписале погодбу, која садржи план за умирење Крита и мере, којима ће се Султан приморати на попуштање. Силе најпре предају Султану ултиматум, којим траже — да се њихов план безусловно прими и по њему поступи. Силе су решиле, да критско питање неодложно реше и да се не допусти никакво одуговлачење. Оне су готове, да одмах пошљу своје флоте у Дарданеле, а, буде-ли потребно, и даље. Држи се пак као поуздано, да ће Султан пристати на све, што се од њега тражи, само што турска војска неће моћи да оде с Крита пре половине идућег месеца. Дотле ће се извесно удалити и турске власти.

— **Путовање немачког цара у Палестину**. У новинарској француско-немачко-руској распри о протекторату над Хришћанима на Истоку, петроградске „Новости“ одговарајући на изјаве у „Köln. Zeit.“, веле, да је чланом 62. Берлинског Уговора јасно утврђен читав низ повластица у корист католика у Турској, и да су по том члану сви католици под протекторатом Француске, као главне католичке силе. Поред тих капитулација постоје и капитулације у корист православне цркве, која је под протекторством Русије као главне православне силе. Питање о латинском протекторату не сме се мешати с евентуалним немачким протекторатом над протестантима у Турској; а већ ни мало се не сме мешати с оном заштитом, коју страни држављани, што живе у Турској, имају од стране својих држава. С тога је протест реченог немачког листа против француског протектората над католицима на Истоку потпуно неоснован, и њему није циљ, да изнесе истину, већ само да изазове нову распру због хришћанских светих места.

— **Драјфусова афера**. Влада је, дакле, решила, да се не осврће на подељеност у комисији, која је имала да одлучи о ревизији Драјфусовог процеса, па је овластила министра правде, да се тај предмет упути касацији. Ревизија је, према томе, извесна. Веома је интересантно, шта сад прича Естерхази. Та казивања његова изишла су у лондонском „Observer“-у и састоје се у томе, да он признаје, да је писао онај познати бордро, јер је то захтевао од њега пуковник Сандер. Генералштабно одељење за извештавање (за шпиунажу) имало је, вели Естерхази, моралног доказа, да је Драјфус крив, — јер је немачки генералштаб добијао документа, која су се могла добити само преко Драјфуса. Списак тих докумената, то је тај бордро, и њега је писао Естерхази, па је преко вратара немачког посланства, који је био шпијун француског генералштаба и још других полицијских шпијуна, враћан генералштабу, као бајаги да је нађен у самом посланству. Њиме су после скрхали врат Драјфусу, јер то је већ био материјални доказ против њега. Пре тога пак Драјфуса су ставили на пробу: начелник му је издиктирао један фантастични план за концентрацију војске на југоисточној граници, па су после кратког времена француски шпијуни у Италији јавили, да је талијански генералштаб предузео мере и промене на утврђењима на граници, које се потпуно подударају с напред напоменутим фантастичким планом. После, Драјфус је своја велика одсуства употребљавао једино на бављење у Елсасу, и немачка га власт није ухватила, што је, дакле, врло јак основ подозрења. Но, као што је речено, све су то били само морални докази, с тога су се материјални морали фалсификовати. И тако је он — Естерхази — речени бордро сам написао, о чему је знао и потпуковник Анри. Немачки војни ата-

---

и посматра, како се напред пред њим крупно житно класје лелуја од тихог лахора, зној га је спопао од вруће летње омаре, али је ипак весео и задовољан.

Но и ово ће се доба године са својим сластима и недостатцима у брзо променити. У брзо ће дани бивати све краћи, тихи поветарац престаће лахорити, густа магла покриће шуме, брда и поља. Топле дане замениће ледена зима. „Чисто се не вреди радовати лету!“

Оваке црне и жалосне мисли врзу ми се по глави и узнемирују ми мој доскорашњи постојани мир и задовољство.

„И човек је цвет, а младост пролеће!“

* * *

Леп је и удобан парохијски дом у Д . . . . .

Изгледаше као скривено гнезданце, боравиште непомућене среће и блаженства. Сама радост цароваше у дому томе.

Јасан, свеж дечији смех и кикот разгаљивао је укућане. Сетно голубије гукање по стреји и цвркут веселих тица на грани беше као неки складан одзив и одговор, на невино и безазлено расположење детиње у дворишту, на његову трку међу разнобојним цвећем по врту — када је јурио и хватао шарене лептире. Расположење, срећа царовала је у кући тој.

Али је сад сасма друкчије. У место клика детињег царује мир и нема тишина. Људи, пролазећи уз кућу, скидају капе с главе. А они, који улажаху у парохијски дом, гушили се у сузама, јер их је свакад, у таквим приликама, дочекивао и испраћао зарумењен, свеж и весео детињи лик, на уснама са оним благим и питомим осмехом, који само из чистог и невиног детињег срца понићи може.

. . . . . А сад, ено, пружен лежи на столу.

Над главом бледог, млађаног самртника тако тужно гору воштане свеће. Трепери пламен над њим, али безазлени анђелак својим црним као гар очицама више не види, не пљеска својим невиним ручицама и не радује се више ни чему.

Долазили су једни за другима, затим многи. Јер сваки је не само познавао него и волео младог покојника. Ту је његова стрина-Вема, ту Сека, ту Гага, стара душа, којој је покојник сваке недељице носио нафоре беле из цркве; ту чика-Жива, ту чика-Тана — сви су му ту. Јецају и гледају само у бледи самртни лик и ону бледу ојађену мајку, која онако немо стојаше поред детињег одра, као канда и не види чедо своје, пламен свећица, сакупљену множину. Тек уједанпут — кад угледа свештеника у црној одежди — као да дође себи и јаукну из дубине груди.

Дубоким, болним гласом започе свештеник духовне песме тугованке, опело, које срце пара, душу раздире . . .

Заклопише га и спровод се крену по летњој омари.

Мајка детиња цикну . . . а родитељ покојников корачаше укоченим погледом, скрхан душевно под теретом бола, пун жалости за однегованим а изгубљеним сином и несигурним корацима, клецајући, корачаше и сам за одром.

Сахранише га!

* * *

Смркавало се. А ојађена мајка врати се и уђе у двориште, које сада беше немо и тужно. Застаде на прагу и чекаше, да јој полети у сусрет оно румено, црнооко чедо њено, да је обаспе пољупцима — но мртва тишина и нико се не јављаше.

Мајка цикну: „Мицо мој!“

Грозничаво утрча у све редом одаје. Не нађе га нигде. Истрча у двориште, у врт — но нигде Мице.

Уђе поново у одају, у којој је покојник лежао. Баци поглед на још горуће воштане свеће, на трепереће кандиоце под иконом Богородице и — поче се свестити, опомињати.

Смркло се беше . . .

Мајка се сети на мртвачки одар, на сакупљену множину, светину, која присуством својим указиваше посљедњу почаст. Затим се опомену свештениковог тужног опела, једноставног откуцаја чекића, опомену се гробља, раке.

И овлада потпуно сазнање њом, да је свога Мицу изгубила за навек. — Тада јој приђе и ојађени супруг и стајаху тако једно поред другог у одаји, немо, укочено.

Нека дрхтавица спопаде их обоје, неки тежак бол свали им се на груди, мучио им срце и душу, ум; нешто их је унутри гушило, давило. На дрхтавим и бледим уснама њиховим не зачу се никакав глас, из сасушених очију њихових не потекоше више сузе — али онде унутри тако боле, тешко боле . . .

Неми мир и ноћна тишина пак још је грозније утицала на њих!

Супружници приљубише се још чврће једно уз друго. Опоменуше се на непроспаване толике ноћи дворећи свог болника; на претрпљене толике детиње болове и муке, на посљедњи дах и откуцај срца њихова анђелка — и унутри у срцу, у души давило их је непрестано тешко и болно осећање.

Онај гроб, шта је све са собом прогутао!

„Па зар никад више гледати нећу моје лепо чедо, његов умилни осмех? осу се из болних груди мајчиних. И све јаче и јаче обузимаше туга њезину груд.

Зар нема за нас утехе?

Утехе?!

Муж тихо обви свога друга и тихо јој шану: „Обазри се на остале и почуј реч јеванђелску: „Блажени су, који плачу, јер ће се утешити!“ . . .

И у немој, тихој ноћној тишини изби на површину из дубине обојих тежак бол, који после нађе олакшице у — јецању.

Доловски.

ше Шварцкопен рекао је, да тај бордро никад није ни видео, и казао је праву истину. Што се пак тиче оног писма, у коме има и реченица: „Cette canaille de D.“, за коју се каже да се тиче Драјфуса, она се односи на предузимача грађевина Долфија, који је неколико година раније издао немачком војном аташеу планове утврђења Нице. Даље, Естерхази горко замера француском генералштабу, што га је напустио, и приметио је још и то, да је она забуљена дама, позната из Драјфусовог процеса, била главом жена ди Пати де Клама. — Овако вели „Observer“, а Естерхази је у „Daily News“-у штампао писмо, упућено директору „Observer-а“, у коме протестује против публикације сваке врсте саопштења без његовог овлашћења и пориче унапред свако тако саопштење

— **Енглеска**. Енглески лист „Morning Post“ узео је у претрес беседу, коју је држао немачки цар у Штетину у петак 11. о. м., и беседу француског министра марине у Тулону, па вели, да се из тих беседа јасно види, да ће се наскоро повећати и немачка и француска флота. С погледом на непрестано растење снаге руске флоте исти лист примећује, да Велика Британија више не сме бити задовољна флотом, којој су било које две друге флоте равне.

— **На далеком Истоку** ствари се све више заплећу. Преврат у Пекингу — то се сад сигурно зна — победа је руског посланика Павлова над Енглезом Макдоналдом, и вести о смрти младога цара кинеског нису истините. Шангајски дописник лондонског „Тајмса“ разговарао се о ситуацији са Канг-Ју-Мејом, који је саветовао цару, да уведе реформе. Канг, који је побегао на једну енглеску лађу, као да прима енглеску плату, ако т. ј. „Тајмс“ тачно репродуцира смисао његових речи, јер један високи кинески мандарин неће за бадава потпомагати туђе интересе. Канг је ишао за тим, да своје предлоге за реформе доведе у склад са енглеским интересима, али то није учинио довољно опрезно, тако да је његов план опажен и помоћу царице удовице осујећен. Стога је „реформатор“ и пријатељ Енглеске морао да хвата маглу. Енглези су пред тврђавом Таку приредили флотску демонстрацију, али то није никог узнемирило, јер Русија, Француска и Немачка имају тамо доста ратних бродова. Енглези ће се добро чувати, да у овом случају почињу што озбиљно, јер сад Енглези немају посла с Кинезима, него с Русима. Таку, мало место на ушћу реке Пејхо у залив Печили, јесте градићима утврђено претпристаниште уговорног пристаништа Тјен-чина.

У исти мах, кад се јавило за ове заплете у Кини, стиже вест и из Порт-Артура, да су Руси тамо оправили и наоружали све батерије, које су Јапанци у последњем рату разорили. Руси сад хитно дижу нове батерије.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 18. септембра 1898.

— **Управни одбор „друштва за српско народно позориште“** држао је 16. (28.) септембра о. г. своју седницу под председништвом дра Лазе Станојевића, начеоника друштвеног. Упућен је Д. Ружић, заменик управитеља српског народног позоришта у Т. Бечеју, да поводом смрти Њеног Величанства краљице Јелисавете не даје представе позоришне у оне дане, када то политичка власт нареди, а нарочито не онога дана, кад буде погреб краљичин. — Начеоник друштвени др. Лаза Станојевић јавља, да се за управитеља српског народног позоришта изабрани др. Станоје Станојевић није примио управитељске дужности, пошто је међу тим постављен за професора српске гимназије у Београду. Јавиће се скупштини, да у погледу постављања управитеља учини нуждан расположај. — Примљен је од подначеоника друштвеног А. Хаџића према одлуци скупштинској зготовљени позив на прилагање по један новчић на дан на издржавање српског народног позоришта. У том позиву позива се нарочито наш женски свет, и народни свештеници и народни учитељи, да се приме скупљања прилога. Позив тај штампаће се и разаслати. Изабран је и пододбор, који ће бригу водити о тој целој ствари. Чланови су том одбору: подначеоник А. Хаџић, као председник, Ђока М. Поповић, др. Ј. Велимировић, Ст. Милованов, секретар С. Петровић и књиговођа А. Марковић. — Управа „Хрватског земаљског казалишта“, у Загребу јавља, да је управа тога позоришта прешла у руке Иве пл. Хрељановића и изриче наду, да ће се одношаји наших позоришта развити интензивније и ближе на корист наше заједничке српске и хрватске позоришне уметности. — Враћени су рачуни о бављењу позоришне дружине у Т. Бечеју Д. Ружићу, заменику управитељевом, да их зготови по прописаном формулару и да их поправи по примедбама књиговође друштвеног. По тим рачунима износио је мањак у Т. Бечеју 624 фр. 85 н. — За коровоћу српске народне позоришне дружине изабрани Јован Ђ. Мирковић позван је, да наступи своју дужност и да оде у Ст. Бечеј, где се сад налази позориште. — Одређено је, да се главна скупштина позоришна држи 21. октобра (2. новембра) о. г. — Превод дра Жарка Миладиновића и жене му Милене „Крив“, драме у 3 чина од Рих. Фоса — издан је на оцену члану Милану А. Јовановићу. — По оцени Саве Петровића примљен је за репертоар: „Мали лорд“, комедија у 3 чина, коју је с француског превела Станка Ђ. Глишићева.

— **Испити једногодишњих добровољаца**. Једногодишњи добровољци ц. и кр. 70. пешадиског пука полагали су ових дана официрски испит у Осеку. Од 13 аспираната положило је испит њих 7, а 6 њих није положило, али ни један од ових неће служити другу годину.

— **Премештај владичанског седишта**. Пишу нам из Панчева, да вршачки епископ г. Гаврило Змејановић збиља на томе ради, да своје седиште премести из Вршца у Панчево. У Панчеву је већ нашао и стан! Јавља нам се и то, да је ствар скоро свршена.

Остављајући на страну питање места, ми мислимо, да није баш тако обична ствар, дали владика може сам, на своју руку преместити столицу. Владика је и председник епархијских власти, па то тек не може бити, да владика седи у једноме месту, а власти да су у другоме месту. Међутим епархијске власти тек се не могу тако преместити. Ту има и сабор да каже, јер по § 19. саборског устројства уређење епархије припада сабору. То би био и опасан прецеденс. Кад би то могло бити, онда и патријарх своје седиште може на своју руку преместити у Будимпешту.

— **Отимају се о наслеђе**. Познато је, да је покојни син кнеза Михајла, племенити Велимир М. Тодоровић, оставио српској држави на просветне цели све своје имање, које вреди $2^1/_2$ милијона форината. Сад се наједаред дигли мађарски магнати барони Бајићи, који су у сродству с Обреновићима, те нападају тестамент покојног Велимира, доказујући, да овај није имао права располагати с тим имањем, јер су Бајићи то имање после смрти кнеза Михајла добровољно(?!) уступили Велимиру на уживање, а нису му уступили право власништва. То доказивање барона Бајића је сасвим без основа, јер се зна, да је кнез Михајло још за свог живота дао свом сину са неограниченим правом својине и поседа спахилук у Румунији, који сад траже барони Бајићи. Овим мађарским баронима, што не знају ни српског језика, још је мало, што су наследили од великога народног добротвора барона Милоша Бајића и што су добили 16 милијона само од кнеза Михајла, већ сад траже и оно, што је покојни Велимир оставио српској просвети. А не знају барони Бајићи, да је кнез Михајло случајно правио тестамент, да они не би добили ништа. Сад им расту зазубице на оставину, којом је племенити завештач хтео да помогне просвету српског народа!

— **Срби вирилци у Панчеву**. Верификациони одбор вароши Панчева саставио је за год. 1899. листу вирилаца. Срби вирилци у Панчеву су ови: др. Светислав Касапиновић, Лаза Драгичевић, Стојко Обрадовић, Д. П. Ранисављевић, др. Љубомир Гаћански, Ђорђе Манно, А. Е. Поповић, др. Ђорђе Лазаревић, Ал. пл. Јагодић, Тоша Живковић, Т. Кранчевић, Ж. Ђ. Јовановић, Мита Николајевић и Теодор Журжул. Заменика има шест и сви су Срби: Ђорђе Зега, Јефта Мандрешевић, др. Љубомир Ненадовић, Мита Милутиновић, Јован Поповић, и др. Милан Гаћански.

— **Одступно од уредништва**. Г. Игњат И. Димић, досадашњи уредник „Србобрана“, одступио је од уредништва истог листа. Г. Димић био је способан и одушевљен српски новинар.

— **Вешање једне Мухамеданке**. У Долњој Тузли обешена је пре кратког времена једна 34-годишња Мухамеданка, по имену Шача Тахировић из Вуковја, која је са својим 18-годишњим сином Османом на спавању, 8. фебруара о. г., своме мужу сикиром по пола расцепила главу. За узрок убијству навађају се непрестане заћевице у породици. Када су Шача и син јој Осман убили жртву своју, позвали су осталу децу, да убијеног изнесу из собе и закопаше га у штали. Власт је дознала за ово убиство и на коначној кривичној расправи у Долњој Тузли, која је одржана 2. (14.) јунија, доказано је ово убијство, те је Шача Тахировић осуђена на вешала, а син јој Осман, због тог, што је још малолетан, на издржавање осмогодишње тешке тавнице. И један и други осуђеник су апеловали против пресуде, али нису успели и тако је Шача Тахировић већ обешена, а син јој мора издржати досуђену му казну.

Новости са стране.

— † **Краљица данска Лујза**. Најновија брзојавна вест јавља, да је 17. (29.) о. м. у $5^1/_2$ сахати изјутра умрла краљица данска Лујза, коју с правом називају „европском пуницом“, у дубокој старости, у 81. години. Родила се 7. септ. 1817. као покрајинска грофица Хесенска и беше, пошто јој се једини брат, покрајински гроф Фридрих, одрекао престола, по матери законити наследник данског престола, Лауенбурга а по схватању Копенхажана и престола Шлезвишког. На основу наследног реда од 31. јула 1853. прешао је на њу и на њеног мужа, принца Христијана од Холштајн-Гликсбурга наследство над читавом данском монархијом. Краљицу, и ако беше немачка принцеза, сматраху од рата у 1864. год. као Немцима непријатељски расположену, што доказује и удадба њених кћери у многе стране династије. Њен син, престолонаследник Христијан Фридрих Вилхелм Карл, узео је за жену принцезу шведско-норвешку Лујзу, њена кћи Александра Каролина пошла је за принца уелског, други јој син Христијан Вилхелм Фердинанд Адолф Ђорђе краљује, под именом Ђорђа I. у Грчкој, кћи Дагмар удата је била за руског цара Александра III. и до смрти овог беше царица руска, принцеза Тира супруга је Херцега Кумберландског Ернста Аугуста, а њен трећи син Валдемар узео је за жену принцезу Марију Орлеанску. Ванредно је упливисала удадбом своје ћери Дагмар, садашње удове руске царице Марије Феодоровне, на руског цара Александра III. и на дански двор, где су се најпре почели плести конци данашњем руско-француском приближењу.

Покојна краљица Лујза беше врло духовита жена, која се осим тога и својим доброчинствима одликовала. Пре неколико година постала је наглува и због тога се једино кретала у кругу своје породице, тако да је прошле године и своју 80-годишњицу рођења прославила у најужем кругу своје породице.

— **Жалосне бројке**. Будимпештанска полиција издала је извештај о раду свом у години 1897. Кажњивих чинова пријављено је у тој години 14.751 (према 12.993 у год. 1896.) Злочини против својине су на првом месту; износили су у Будимпешти не мање од 78·76% свих кривичких дела. Год. 1897. свега је пријављено 11,609 злочина и преступа против својине (више са 1754 него 1896. год.). Већином су то крађе. Крађама проузрокована штета износи 392.541 фор, од чега је полиција повратила само 146.121 фор. Полиција констатује, да чланови међународних лоповских дружина избегавају Будимпешту, где је неколико њих врло зло прошло. Број пронађених лопова је 7370; међу затворенима је 5116 људи, 2254 женских и 640 дечака испод 16 година. Грабежа и грабежних атентата пријављено је полицији 58; у 44 случаја пронађени су кривци, који су понајвише починили дело пијани. Много је већа штета починена проневером, повредом судбене запљене и непоштеним руковањем. Она износи 141.378 фор. (према 72.336 фор. у год. 1896.), од чега је полиција једва половину могла повратити. Број превара нарастао је у год. 1897. на 724, а штета отуда износи 118.580 фор. (према 12.239 фор. у 1896. години), од чега је полиција повратила само 38.791 фор. То страшно множење превара налази свог природног разјашњења у великоварошкој похлепи за уживањима, надметању у брзом обогаћењу и у оскудици моралне снаге. Нарочито су многе преваре извршили „новчани агенти“, који хватају у своје вигове младе, лакомислене људе из бољих кућа. Злочина против људског живота било је: убистава и покушаја убиства 19; сви злочинци, осим једног, похватани су. Грабежних уморстава 5, 9 убиства одојчади, 6 породичних драма, 1 убиство из освете и 7 љубавних драма. Обичних убистава било је 24, а повод им беше највише пијанство, рђаве породичне прилике, суревњивост. Број насилног убиства одојчади, као што је речено, јесте 9; та врста убиства све се више множи, а злочин врше искључиво слушкиње, које дођу са села. Насилних телесних озледа пријављено је 1835, због којих је ухапшено њих 3240. И ту чине своје алкохолна пића, нарочито ракија. Злочина против државних и званичних установа беше 183, против вере 3, против морала 53, против части 844. Укупна штета, починена злочинима свих наведених категорија, износила је прошле године **685.784 фор.** (према 546.843 фор. лањске године.) Жалосна појава је, да је, како коју годину, број женских злочинаца све већи. Г. 1896. беху 17.79% злочинаца женске. Миленијска изложба домамила је у престоницу многе, који су мислили добро ћарити, па кад се преваришe, они се дадоше на крађу и друге злочине; 30.5% особа, доведених у полицију због крађе, припадају женском полу. Само међу слушкињама било је 960 крадљивица. Од злочинаца били су из интелигентне класе 180, надничара беше 1144, занатлија 127, а само 8 сељака. Колика утицаја има брак на извршење злочина, види се отуд, што број ожењених или удоваца не износи скоро ни четвртину укупне своте злочинаца. Брачни живот, дужности према породици, мајчина љубав и бриге за дечију будућност најмоћнији су фактори при отпору против зла. Велики је број злочинаца, који по више пута извршише злочин. Повратак на стазу поштена живота је богме трновит, јер и друштво из поњатних разлога тешко прима у своју средину оне, који су једанпут пали.

— **Руски споменик на св. Готхарду**. Из Андермата у Швајцарској пишу нам 14. (26.) о. м. ово: „Данас у 1 час по подне откривен је овде споменик руским војницима, који изгибоше у септембру год. 1799. при прелазу Алпâ под водством славног кнеза Суварова грофа Италијског. Свечаности и опелу присуствовао је велики број руских официра и кнежева. Споменик је урезан у стени више чувеног „ђаволског моста“. Опширније писмом.“

— **Препреден крадљивац**. На брзом возу, који иде између Беча и Варшаве, догодио се ових дана један случај, који са своје препредености све дојакошње случајеве крађе у присенак баца. У једном купеу друге класе седеле су две госпође са једним господином. На њихову путу из Беча на једној малој железничкој постаји уђе у њихов купе нека врло елегантно обучена дама, која је имала у ушима врло велике минђуше од брилијаната. Иста је дама савршено говорила немачки и француски, а у рукама је имала свезак ружа, који је при уласку у купе „случајно“ испустила. Господин се услужно сагне и подигне свезак ружа, који непозната дама прими и, благодаривши на пажњи, исти међу своје сапутнике подели, а за тим се њих свих четворо упусте у жив разговор и ако незнанка, ма да се већ сумрак почео хватати, свој вео са лица није скинула. Сапутници су јој сви касније тврдим сном заспали, а и она се притајала као да спава. После три сахата пробуди се једна од двеју госпођа и на своје велико изненађење примети, да јој је нестао брачни прстен са још друга два бриљантска прстена, што одмах исприча својим сапутницима, а ови одмах претраже своје џепове и на свој велики страх увере се, да су похарани. Поседнику Румшицком, који је са две даме путовао, нестало је из зашивеног џепа 30.000 рубаља а једној од госпођа новчаница. Разуме се, да даме под велом не беше у то доба у купеу, јер је она за рана из њега стругнула. Одма телеграфисаше на све стране у потеру за препреденом крадљивицом и ухватише је у Николеву (у Русији), те се истрагом дознало, да је „дама“ под велом глава једне лоповске дружине, која већ од више месеци своје операције извршује. Уједно се доказало да препредени крадљивац није женска, него мушкарац, неки Васиљев, који се у женско одело преобукао, да лакше може свој прљави занат терати. Полицијска власт спровела је преметачину код крадљивца и узаптила је силне крађене ствари, а ухапсила је још и шест чланова ове лоповске дружине. Вредност драгоцености, која је нађена код ових крадљиваца, износи око 65.000 рубаља.

— **Француски новац и Драјфусов скандал**. Скандалозна Драјфусова ствар је у Француској шкодила већ и финансијама. Штедионице горко осећају, да су од 1. до 10. септембра, кад се говорило само о самоубиству потпуковника Анрија, повукли натраг 6 милијона франака. Штедионице налазе томе злу узрок у рђавим политичким приликама, јер свих тих 6 милијона франака отишли су страним банкарницама. И трговачка равнотежа љуља се у Француској. Ове године је извоз опао са 70 милијона франака, а увоз се увећао са 500 милијона франака. Но узрок овој последњој појави је недовољна жетва, а не Драјфусова афера.

— **Папина имовина**. Ни један римски папа није добијао тако много поклона, као што је до данас добио садашњи римокатолички црквени кнез, папа Лео XIII. Сви ти поклони, остаће после његове смрти у једном нарочитоме музеју. Папа Лео добио је као поклон: 28 митра (тијара), окићене драгим камењем, 319 крстова разне величине, од сувога злата и окићених драгим камењем, 1200 чаша од злата и сребра, 80 прстенова, међу којима је један прстен поклон од султана и који вреди 125.000 рубаља, а један од Кригера, председника трансвалске републике, алмас дијамант, у вредности од 5 милиона рубаља, даље 16 утвари, окићених дијамантима, 884 путира (остензера) од злата и сребра, 7 златних и 7 сребрних статуа, и још око 1000 разних предмета скупоцене вредности и вештачке израде. Вредност свију тих поклона износи у најмању руку 50 милиона франака. Приватна имовина папина у разним банкама неће бити мања од оне, коју је оставио папа Пије IX. — Скромна сумица од 40 милиона франака у злату.

— **Правила при столу у XVII. столећу**. Из године 1624. остао је један спис, по коме су позваним официрима, пре него што су сели за сто, у Хофбургу у Бечу ово прочитали: „За столом није слободно попуштати кајиш од чакшира; није слободно прстима вадити со из сланика; хлеб није слободно зубима кидати; из тањира није слободно пити; после јела није слободно чинију излизати; примизгивати, говорити с пуни усти и лупати вилицу о вилицу није пристојно; пљувати у салвет, сести на сто, испред другог отимати залогај, туђи се и зубе виљушком чачкати није слободно.“ Види се, ако овај спис није шала, да је тридесетогодишњи рат начинио људе правим дивљацима, кад је овако што требало забрањивати официрима при столу у царском двору. Заиста, тадашњи дворски маршали морали су имати живе муке, да одрже на двору шпањолску етикету.

НОВИЈЕ.

Праг, 17. септембра. Вођа Немаца у Чешкој и заменик врховног земаљског маршала др. Јулије Липерт дао је данас оставку на свом мандату за земаљски сабор и повлачи се сасвим са политичког поља.

Париз, 17. септембра. Досадањи посланик француске републике у Цариграду, Пол Камбон, наименован је за посланика у Лондону.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника“.

Будимпешта, 18. септембра. У данашњој седници заступничке куће поднео је домобрански министар барон Фејервари законски предлог у погледу количине рекрута за домобранство. — Председник предлаже, да се избор потпредседника на место одступелог Берзевицијa стави на дневни ред сутрашње седнице, а тако исто и избор одборских чланова. — Заст. Геза Полоњи прима дневни ред, али упозорава, да влада није кадра занимати државу или се договорила с аустријском владом, која припрема државни удар. — Заст. Фрања Кошут дели то мишљење. — Гроф Апоњи прима дневни ред и упозорава, да је ситуација у погледу поравнања мутна пошто мотивација аустријских предлога, поднесених јуче у царевинском већу, баш потврђује оно, што је влада увек порицала, наиме, да је угарска влада пристала на повишење квоте; о том ће касније тражити објашњења. Или је угарска влада обмањивала државу, или се аустријска влада усудила да тако што постави као услов уговора, у погледу чега још није било погодбе, а што за угарску владу чини немогућим даље преговарање с аустријском владом.

Министар-председник барон Банфи држи за потребно да констатује, да су обе владе сам законски предлог о поравнању споразумно установиле и да је и једном и другом парламенту једнак законски предлог поднесен. Али мотивација ни с једне стране није нарочито просуђивана. Министар-председник није познавао мотивацију аустријску, а и не треба да је познаје; читао је у листовима о неким погодбама, али мора изјавити, да између обе владе нема никакве погодбе. Угарска влада је и данас на том становишту, да ће сазвати квотну депутацију, која треба у том питању да поступи. Влада се баш око тога труди, — и надати се да ће то имати успеха — да квотна депутација скорим може отпочети свој рад и да тражи решење питања у таком правцу, који квотна депутација за добар нађе, и како је то квотна депутација већ и изразила: наиме она ће бројне податке строго имати у виду. Ако аустријска влада у својој мотивацији везује наду или захтев за то, да ће се квота подићи, то може бити њен индивидуални план и жеља, али нема никакве погодбе о том између обе владе. У таким околностима нема повреде или узрока, због кога кућа не би могла упустити се у расправу.

Министар-председник се нада, да ће предлози о поравнању од недеље доћи пред одбор, а ако кућа не ради, томе није он — Банфи — узрок. Препоручује дневни ред, шта га је председник предложио.

Заст. Фердинанд Хорански изјављује, ако између угарске и аустријске владе нема погодбе, онда у излагању аустријске владе има неистине.

Предлог председникова, односно Банфијев у погледу дневног реда примљен је.

Будимпешта, 18. септембра. У опозиционим круговима уверавају, да министар-председник барон Банфи може предлагати што год хоће, али све дотле, док се јасно не изјасни у питању о поравнању, односно док не предложи, да се на дневни ред стави поравнање, — опозиционе странке неће пристати ни на какав дневни ред.

Трговина.

Нови Сад, 18. септембра 1898.

Цене су биле: жито прве каквоће 8 ф. 50–60 н., друге каквоће 7 ф. 70— н., зоб 5 фор. —— н., јечам 4 фор. 9)—— н., кукуруз стари 4 ф. 80—— н., у клипу 2 ф. 20—30 н. пасуљ бели 6 ф. ——— н., жути 5 ф. 20 н., вика 7 ф. —— н., мухар 4 ф. 80 н., проја 3 ф. 70— н., репица 8 ф. 80 н. Вуна 80 ф. —— н. Све од 100 кгр.

—

Течај вредности новаца на берзи у Будим-Пешти 18. септембра 1898.

Ц кр. дукати (нови) . . . . . 5 ф. 69 н.
„ „ „ (стари) . . . . . 5 ф. 68 н.

Јавна захвала.

Свима, који су ми приликом прославе мога четрдесетгодишњег учитељског рада, 1. (13.) септ. о. г., било усмено или писмено изјавили своје честитке, а нарочито Слав. Епарх шк. одбору, односно овога одбора председнику, Високопреосвећеном Господину Епископу Герману Опачићу, и члановима истог одбора, на изреченом ми, из седнице своје, од 25. ауг. о. г. признању, као и Благородном Господину Александру Јорговићу, зам. шк. референта, на његовој честитци, изричем овим моју учтиву и најтоплију захвалност.

У Б Кули, 12. (24.) септ. 1898.

Стеван Поповић,
умир. учитељ.

ОГЛАСИ.

Бр. 22054.
1898.

Стечај.

Услед захвале главног фискала сл. кр. вароши Новога Сада овим се на исто место расписује стечај.

Место ово скопчано је са годишњом платом од 800 форинти и станарином од 245 фор.

Компетенти имају своје ваљано устројене молбе по I. зак. чл. од год. 1883. инклузиве до 4. октобра п. р. 1898. год. 12 сати до подне Пресветлом Господину дру Виктору Флату, великом жупану сл. кр вароши Новога Сада или варошком магистрату поднети.

Из седнице магистрата сл. кр. вароши Н. Сада, држане 28. септембра 1898. год.

Стеван Поповић-Пеција с. р.
кр. саветник,
градоначеоник.

Бела Профума с. р.
вел. бележник. 379 1—1

ГВОЖЂАРНИЦА

стара, жива радња, са великом муштеријом и обртом, на једној од најживљих пијаца **на продају**. Упитати ваља у администрацији овог листа. 360 3—15

Оглас.

Управа манастира Гргетега издаваће дана 14 (26.) окт. о г. на јавној дражби „Риболов“ у својој на Дунаву лежећој ади Козјаку на три године под закуп.

Дражба ће се држати реченог дапа у 11 сати пре подне у манастиру Гргетегу, где са ближи услови увидети могу.

377 2–3 **Управа манастира Гргетега.**

Оглас.

Управа манастира Гргетега издаваће дана 14. (26.) октобра о. г. на јавној дражби „Попашу“ у својој на Дунаву лежећој ади Козјаку на три године под закуп.

Дражба ће се држати реченог дана у 10 сати пре подне у манастиру Гргетегу, где се ближи услови сваки дан увидети могу.

376 2–3 **Управа манастира Гргетега.**

378 1—10 ЦЕЛОКУПНЕ МЕДИЦИНЕ

Др. Ј. ДЕАК

ЗУБНИ ЛЕКАР

СТАНУЈЕ У ФУТОШКОЈ УЛИЦИ, У ЛЕВИНГЕРОВОЈ КУЋИ, У Н. САДУ.

Данашњим даном примио сам у властитост атеље покојног дра Левингера зубног лекара и попунио сам га са свима потребама, које данашњем времену одговарају.

Ординирам од 10—12 сахати пре подне и од 3—5 сахати после подне.

100—300 ФОРИНАТА

месечно могу личности сваког сталежа и у сваком месту сигурно и часно, без главнице и ризике заслужити, продавајући законом дозвољене државне папире и срећке. Понуде под шифром **„Leichter Verdienst“** ваља упутити на **Annoncen Expedition Julius Singer, Budapest, IV. Rostély utcza 3.** 366 5—6

4 КУЋЕ

У ПЕТЕФИЈЕВОЈ

иначе железничкој улици

све готово једна до друге, продајем из слободне руке. Распитати се ваља у **Новом Саду**, код

356 2—3 **Ђорђа Ивковића**,
власника штампарије.

ЧУВАЈМО СЕ ОД ПОДРАЖАВАЊА И ФАЛЗИФИКАТА!!

За одржавање и неговање **лепоте женскиња** најбоље је средство сауда омиљена и светскога гласа:

„Корнелија помада за лице“.

КОРНЕЛИЈА-КРЕМ (законом обезбеђено).

Овај изврсно састављени **крем** заузима прво место међу свима помадама и улепшавајућим средствима за лице, јер не садржи **никаквих шкодљивих честица**, — **није мастан**, те већ после кратке употребе мора се скакоме донасти, пошто даје лицу изванредну нежност, свежу, чисту и младалачку боју, **што се никојим другим средством не може постићи.**

„Корнелија помада за лице“ је сигуран лек против: **бубуљица**, сунчаних пега, (Sommersprossen), црвенила носа, **митесера**, лишаја, **испуцане коже на рукама**, црвених флека и свију других **нечистоћа на лицу**, и т. д. и т. д.

ЦЕНА: **једна мала тегла са упутством за употребу 1 круна, велика тегла 2 круне.**

Наручбине опремам уз потпуну дискрецију за готов новац или уз поузеће (Nachnahme).

ПОСЛУГА ТАЧНА И БРЗА.

Главна стоваришта у **Будимпешти**: Török József gyógyszertára, Király utcza 12. и Dr. Egger Leó gyógyszertára, Váczikörút 17.

Централно стовариште за поштанско разашиљање:

МИЛЕТА ЛЕСКОВАЦ, апотекар „код круне“.
Стари Врбас, (Бачка) број 50.

184 49—154

У мојој лекарници могу се добити у богатом избору и сви домаћи и страни лековити специјалитети превоји, париски специјалитети од гуме, сви тоалетни и парфимеријски предмети, и т. д. **по најјефтинијим ценама.**

Препродавцима велики рабат дајем.

БЕЗ КОРНЕЛИЈА ПОМАДЕ НЕ ТРЕБА ДА ЈЕ НИЈЕДНА ДАМА.

Против флека на лицу најбоље је средство „Корнелија помада за лице“ од апотекара М. Лесковца.

ВАЖНО ЗА ДОМАЋИЦЕ и ГОСТИОНИЧАРЕ!

„НЕ ТРЕБА ВИШЕПРЖИТИ КАФУ У КУЋИ!“

У најновије доба основано **„Речко акцијонарско друштво за пржење кафе“** отворило је стовариште, по **патентираном поступку**, који је у потпуном смислу у читавом свету на гласу и који поступак следеће велике користи потпуно пружа: **Прво у кафи не само да остану потпуно сви њени драгоцени саставни делови, него она, друго, при употреби овог поступка на емипентан начин добија и у свом укусу**, који се и при дужем стајању у њој задрже. Многе сведоџбе најзнаменитијих кемичара потврђују горње наводе, **о чијој се истинитости може свака домаћица и сама уверити, када ову кафу на пробу узме.**

Нудим четир фине, изабране и омиљене марке.

	Килограм
„SAN JUAN“, као Portorico, пријатан укус .	2 ф. 40 н.
„SURABAYA“, као Java, финог укуса . . .	2 ф. — н.
„SOROCABANA“, мешавина са Santos-кафом .	1 ф. 70 н.
„PORT-AU-PRINCE“, врло фина мешавина са Perl-кафом	2 ф. 20 н.

Поруке са стране шаљу се у **пломбираним оригиналним Ballot-има** по 5 килограма **уз поузеће** (per Nachnahme)!

380 1—3 **Д. АРНОВЉЕВИЋ, Нови Сад,**
главна пијаца, „код црног орла“.

Трговачка академија у Грацу.

Курс (течај) за абитуријенте.

Једногодишњи течај за трговачке науке за **свршене средњошколце**, који се желе трговачкој струци сасвим посветити или који су вољни уз великошколску науку себи знања и у овој струци прибавити.

Поближе извештаје даје

управа трговачке академије у Грацу.
А. Е. пл. ШМИД, управитељ.

258 6—6

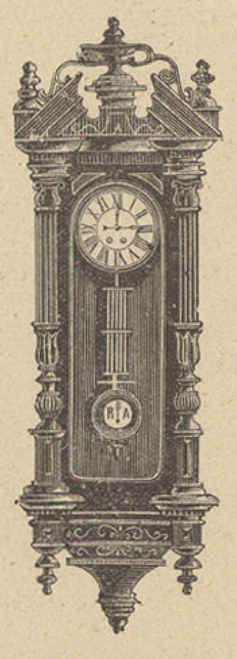

РАСПРОДАЈА.

Усљед дизања дућанске кирије принуђен сам моје целокупно сложиште златног и сребрног еспапа, и драгог камења 308 7—20

СВАКОМ ПРИХВАТНОМ ЦЕНОМ распродати.

Адолф Екфелд Нови Сад

главна улица **број 13.**
у кући Браће М. Поповића.

Власник и издавалац: Дружина Браника. **Одговорни уредник Никола Јоксимовић.** **Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.**